

Nr 167.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till riksdagen med förslag till förordning om ändrad lydelse av 19 §, 49 § 2 mom. och 57 § i förordningen den 19 november 1914 om arvsskatt och skatt för gåva; given Stockholms slott den 27 mars 1917.

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen att antaga närlagda förslag till förordning om ändrad lydelse av 19 §, 49 § 2 mom. och 57 § i förordningen den 19 november 1914 om arvsskatt och skatt för gåva.

De till ärendet hörande handlingar skola riksdagens vederbörande utskott tillhandahållas, och Kungl. Maj:t förbliver riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

GUSTAF.

Axel Vennersten.

Förslag

till

förordning

om ändrad lydelse av 19 §, 49 § 2 mom. och 57 § i förordningen den 19 november 1914 om arvsskatt och skatt för gåva.

Härigenom förordnas, att 19 §, 49 § 2 mom. och 57 § förordningen den 19 november 1914 om arvsskatt och skatt för gåva skola, 19 § i nedan angivna delar, hava följande ändrade lydelse:

19 §.

Skatt beräknas icke för andel, som på grund av arv eller testamente tillkommer barn eller adoptivbarn eller avkomling till barn eller adoptivbarn eller på grund av testamente efterlevande make, där samma andels värde understiger 1,000 kronor, ej heller för annan andel, som icke uppgår till ett värde av 200 kronor.

I övrigt beräknas skatten enligt denna

Tariff.

Klass I. För andel, som på grund av arv eller testamente tillkommer barn eller adoptivbarn eller avkomling till barn eller adoptivbarn eller på grund av testamente efterlevande make.

Andelsbelopp	Procenttal	Skattebelopp	Ökning för varje fullt 100-tal kronor, som faller mellan de i kol. 1 angivna andelsbeloppen
kronor		kronor	kronor
1,000	0·6	6	1·00
2,000	0·8	16	1·20
4,000	1·0	40	1·60

Andelsbelopp	Procenttal	Skattebelopp	Ökning för varje fullt 100-tal kronor, som faller mellan de i kol. 1 angivna andelsbeloppen
kronor		kronor	kronor
6,000	1·2	72	2·00
8,000	1·4	112	2·40
10,000	1·6	160	2·80
12,000	1·8	216	2·80
15,000	2·0	300	2·80
20,000	2·2	440	2·80
30,000	2·4	720	3·20
40,000	2·6	1,040	3·60
50,000	2·8	1,400	3·60
65,000	3·0	1,950	3·80
85,000	3·2	2,720	4·00
110,000	3·4	3,740	4·30
140,000	3·6	5,040	4·70
170,000	3·8	6,460	5·10
200,000	4·0	8,000	5·50
300,000	4·5	13,500	6·50
400,000	5·0	20,000	7·50
500,000	5·5	27,500	8·50
600,000	6·0	36,000	9·50
700,000	6·5	45,500	10·50
800,000	7·0	56,000	11·50
900,000	7·5	67,500	12·50
1,000,000	—	—	—

För andel, som uppgår till 1,000,000 kronor eller därutöver, utgör skatten 8 kronor för varje fulla 100 kronor.

Klass II. För andel, som på grund av arv eller testamente tillkommer fader, moder, broder (halvbroder), syster (halvsyster) eller broders (halvbroders) eller systers (halvsysters) avkomling eller på grund av testamente akademi, vetenskapligt samfund, allmänt undervisningsverk, stipendiefond eller pensionsanstalt, likasom ock sjuk- eller fattigvårdsinrättning eller annan from stiftelse.

Andelsbelopp	Procenttal	Skattebelopp	Ökning för varje fullt 100-tal kronor, som faller mellan de i kol. 1 angivna andelsbeloppen
kronor		kronor	kronor
200	0·6	1·20	0·90
500	0·8	4	1·20
1,000	1·0	10	1·80
2,000	1·4	28	2·60
3,000	1·8	54	3·40
4,000	2·2	88	4·20
5,000	2·6	130	5·00
6,000	3·0	180	5·50
20,000	4·8	960	6·80
50,000	6·0	3,000	7·20
60,000	6·2	3,720	7·80
80,000	6·6	5,280	8·60
100,000	7·0	7,000	8·70
130,000	7·4	9,620	9·10
200,000	8·0	16,000	9·50
300,000	8·5	25,500	10·50
400,000	9·0	36,000	11·50
500,000	9·5	47,500	12·50
600,000	10·0	60,000	13·50
700,000	10·5	73,500	14·50
800,000	11·0	88,000	15·50
900,000	11·5	103,500	16·50
1,000,000	—	—	—

För andel, som uppgår till 1,000,000 kronor eller därutöver, utgör skatten 12 kronor för varje fulla 100 kronor.

Klass III. — — — — —

Klass IV. — — — — —

För andel, som uppgår till 260,000 kronor eller därutöver, utgör skatten 16 kronor för varje fulla 100 kronor.

49 §.

2 mom. Vill någon av annan anledning än i 1 mom. sägs föra talan om återfående av skatt eller del därav, skall ansökan därom inom

sex månader från det skatt blivit erlagd ingivas till vederbörande hovrätt. Part, som ej nöjes åt hovrättens beslut, så ock advokatfiskalen i hovrätten, där han finner sådant nödigt för bevarande av kronans rätt, äger över beslutet anföra besvär under villkor och i den ordning 30 kap. rättegångsbalken stadgar i fråga om fullföljd av talan mot hovrätts slutliga utslag i dit fullföljt tvistemål eller ärende rörande penningar eller sådant, som kan skattas i penningar.

Styrker part, att ansökan om återfående av skatt, varom i detta mom sägs, icke kunnat ingivas inom föreskriven tid, ankomme efter därom gjord ansökning på Konungen att efter prövning av föreliggande omständigheter förordna om restitution av vad i skatt för mycket erlagts.

57 §.

I fråga om skyldighet för vederbörande ämbets- eller tjänsteman att makulera stämpel och att i vissa fall giva kvitto å mottagna stämplat eller stämpelmedel samt angående provision, tid och sätt för anställande av åtal mot ämbets- eller tjänsteman för fel eller försummelse i avseende å stämpelbeläggning, befogenhet för advokatfiskal att i hovrätten föra talan mot enskild part och att överklaga hovrätts beslut med anledning av sådan talan samt böters fördelning och förvandling skola föreskrifterna i förordningen angående stämpelavgiften äga motsvarande tillämpning.

Denna förordning träder i kraft, i vad den avser 49 § 2 mom. och 57 § den 1 juli 1917 och i vad den avser 19 § den 1 januari 1918, skolande bestämmelserna i 19 § äga tillämpning vid beräkning av arvs-skatt och skatt för gåva i alla fall, där skatten erlägges efter sistnämnda dag, även om skattskyldighet tidigare inträtt.

*Utdrag av protokoll över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 27 mars 1917.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern HAMMARSKJÖLD,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena WALLENBERG,
Statsråden: HASSELROT,
VON SYDOW,
friherre BECK-FRIIS,
STENBERG,
LINNÉR,
MÖRCKE,
VENNERSTEN,
WESTMAN,
BROSTRÖM.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Vennersten anförde:

Såsom jag i mitt anförande till statsrådsprotokollet den 9 innevarande månad vid redogörelse för de »nya inkomster av skattemedel m. m.», som under provisorisk huvudtitel upptagits i statsverkspropositionen till 1917 års riksdag, uttalade, har jag låtit inom finansdepartementet utarbeta förslag till höjd arvsbeskattning, anslutande sig till en tidigare verkställd utredning härom. Redan i mitt yttrande till statsrådsprotokollet över lantförsvarsärenden den 14 maj 1914 i fråga om de blivande ökade utgifterna för försvaret framhöll jag, i anslutning till ett av första försvarsberedningen i ämnet gjort uttalande, att arvsskatten vore en av de skattekällor, som vid behov kunde tagas i ytterligare anspråk. Enligt försvarsberedningens förslag skulle genom en skälig höjning av nämnda skatt, i vad den rör större arvslotter kunna inbringas ett belopp av omkring en miljon kronor om året, växande med 4 procent årligen. Jag meddelade

även, att professoren Gustav Kobb i mars 1914 i denna fråga avgivit en promemoria samt att statskontoret den 20 april samma år avgivit underdånigt utlåtande i ärendet. I nämnda utlåtande anförde statskontoret:

»Under förutsättning att, på sätt första försvarsberedningen ansett kunna för vinnande av ökning i statsinkomsterna ifrågakomma, ytterligare en miljon kronor böra uttagas av arvsskatten, vilken förutsättning icke föranleder till någon erinran från statskontorets sida, är statskontoret icke i tillfälle att angiva någon rättvisare och lämpligare utväg för uttagandet av det ifrågavarande ökade skattebeloppet än den i den uti professoren Kobbs promemoria omförmälda motionen nr 207 i andra kammaren vid 1910 års riksdag föreslagna; och får statskontoret sålunda biträda det i denna motion innefattade förslag, vilket innebär en följdriktig tillämpning av de grunder, på vilka den nu gällande skalan för arvsskatten är byggd.»

För egen del anförde jag, att jag icke hade någon erinran att göra mot en höjning av arvsskatten på sätt blivit ifrågasatt, varjämte jag meddelade, att enligt kontrollräkningar, som gjorts inom finansdepartementet år 1910, den föreslagna höjningen skulle lämna 1,200,000 kronor samt att någon anledning till förmodan, att skatteresultatet av höjningen för det dåvarande skulle bli lägre, icke torde förefinnas.

Då nu trängande behov föreligger att öka statsinkomsterna, har jag ansett en höjning av arvsskatten i den av första försvarsberedningen angivna omfattning icke längre böra uppskjutas. Jag föreslår därför en höjning av skattesatserna för arv och gåva i enlighet med de grunder, försvarsberedningen förordat, vilket innebär att högsta skattesatsen höjes i klass I av den i 19 § förordningen om arvsskatt och skatt för gåva intagna tariff från 4 % till 8 % och i klass II av samma tariff från 8 % till 12 %. I sammanhang härmed föreslås en omläggning av progressionsskalan i syfte att åstadkomma en genomgående jämn och kontinuerlig stegring av skattebeloppen. Därigenom nås i klass I nuvarande högsta skattesatsen 4 % redan vid ett arvsandelsbelopp av 200,000 kronor, i stället för, såsom nu, vid ett andelsbelopp av 450,000 kronor. Högsta skattesatsen inträder vid ett andelsbelopp av 1,000,000 kronor och tillämpas på alla arvsandelar å nämnda belopp eller därutöver. Motsvarande siffror i klass II bli 8 % vid ett andelsbelopp av 200,000 kronor i stället för 365,000 kronor och 12 % vid ett andelsbelopp av 1,000,000 kronor eller därutöver.

Den ökade avkastning, som genom höjning av arvsskatten i enlighet med detta förslag kan beräknas för statsverket uppkomma, uppgav jag i mitt här ovan först åberopade anförande till statsrådsprotokollet den 9 innevarande mars till 1,500,000 kronor. Vid fixerandet av detta belopp

har jag i första hand byggt på en undersökning angående arvsskattens beräknade och verkliga avkastning under de senaste åren.

Arvsskatten har i statsverkspropositionen beräknats giva

för år 1912	kr. 6,000,000
» » 1913	» 6,000,000
» » 1914	» 7,000,000
» » 1915	» 6,000,000
» » 1916	» 6,200,000
» » 1917	» 6,000,000

Frånsett avgifterna för gåva av lös egendom, rörande vilka någon beräkning icke för närvarande föreligger, men vilka icke torde kunna antagas uppgå till något mera avsevärt belopp, hava de avgifter, som falla under rubriken arvsskatt influtit med följande belopp:

år 1912	kr. 5,393,333
» 1913	» 6,228,794
» 1914	» 6,000,158
» 1915	» 5,947,762

Ehuruval de siffror, som sålunda angiva arvsskattens avkastning under tiden från och med år 1912 till och med 1915 års utgång, icke tyda på någon tendens till stegring, behöver man icke antaga, att en sådan stegring för år 1918 och framdeles är utesluten. Tvärtom tala åtskilliga skäl för att en ökning av arvsskattens avkastning kan vara att förvänta såsom i hög grad sannolik.

Så torde man med fullt skäl kunna antaga för visst, att genom penningvärdets påtagliga nedgång och därigenom uppkommen höjning av värdet å alla andra tillgångar behållningarna i bouppteckningarna komma att förete en avsevärd stegring redan på denna grund. Men även av andra orsaker borde man kunna beräkna en höjning av bouppteckningssummorna. De på många områden gynnsamma konjunkturerna för handel och industri samt även för jordbruket hava bidragit till skapandet av nya och ökning av redan befintliga förmögenheter, och denna förmögenhetstillväxt lär, enligt vad erfarenheten synes bestyrka, hava orsakat en förskjutning med avseende å förmögenhetens fördelning i sådan riktning, att de större förmögenheterna ökats till antalet och även till sitt belopp. Då nu den föreslagna höjningen av arvsskatten är avsedd att träffa de större förmögenheterna, synes det naturligt, att den inträdda förmögenhetstillväxten i förening med skatteförhöjningen skall leda till en vida större årlig av-

kastning av arvsskatten än tidigare kunnat beräknas. Huru stor denna ökning kan förväntas bliva, kan naturligtvis icke exakt angivas. Många tecken, särskilt den erfarenhet som vunnits genom den senaste tidens taxeringsresultat, tyda dock på att densamma blir betydande. För min del har jag ansett, att förmögenhetstillväxten och den föreslagna skatteförhöjningen böra kunna tillsammans åstadkomma en höjning av arvsskattens i statsverkspropositionen för år 1918 till 6,000,000 kronor beräknade belopp med åtminstone 25 procent eller sålunda med minst 1,500,000 kronor.

Såsom jag till statsrådsprotokollet för den 9 innevarande mars antydde, hade bestämmelserna om arvsskatt gjorts till föremål för revision även i ett annat avseende, varför jag nu går att redogöra.

I samband med den till innevarande års riksdag avlätna nädiga propositionen med förslag till lag om barn utom äktenskap och om adoption m. m. synas vissa ändringar i förordningen den 19 november 1914 om arvsskatt och skatt för gåva böra vidtagas. Ifrågavarande skatt är graderad bland annat med hänsyn till skyldskapsförhållandet. Till den första lägst beskattade klassen räknas bröstarvinge och dess avkomling. Med berörda uttryckssätt torde dock förstås allenast arvsberättigad avkomling. Enligt såväl gällande rätt som förslaget till lag om barn utom äktenskap äger med visst undantag sådant barn icke rätt till arv efter fader. En följd därav är, att om denne genom testamente eller gåva tillagt barnet egendom, detta icke kommer i åtnjutande av den lindring i skatt, som gäller för bröstarvinges förvärv. Den obillighet, som råder i förevarande hänseende, torde böra avlägsnas.

I förslaget till lag om adoption är stadgat, att adoptivbarn lika med barn i äktenskap äger taga arv efter adoptanten, dock med viss begränsning, om bröstarvinge finnes, samt att, om adoptivbarnet är dött, dess bröstarvinge äger taga den del av arvet, som skolat tillkomma adoptivbarnet. De sålunda i förslaget angivna grunder i fråga om rätt till arv synas böra vinna beaktande jämväl vid beräkning av skatt enligt förenämnda förordning.

Enligt den uppfattning jag nu uttalat har upprättats förslag till ändring av 19 § i samma förordning. Därvid har åt klass I i paragrafen givits sådan utsträckning, att därunder inbegripas barn, adoptivbarn och avkomling till barn eller adoptivbarn. De i paragrafen beträffande arvsskattens beräkning gällande grunder bliva jämlikt det i 38 § i förordningen upptagna stadgande tillämpliga jämväl i fråga om skatt för gåva.

Över förslaget i sist angivna del har statskontoret den 15 innevarande mars avgivit utlåtande och därvid funnit sig böra lämna detsamma utan erinran.

Den nya lydelse, som 30 kapitlet rättegångsbalken erhållit genom lagen den 14 maj 1915, läser påkalla ändring av bestämmelserna i förordningen om arvsskatt och skatt för gåva angående rätt att fullfölja talan mot hovrätts beslut i mål i fråga om återfående av skatt eller utgivande av felande skattebelopp. Efter inhämtande av yttranden från rikets hovrätter har jag låtit inom finansdepartementet utarbeta förslag till i sådant avseende erforderliga ändringar i förenämnda förordning. Ändringarna beröra 49 § 2 mom. och 57 § och torde ej erfordra någon vidare motivering.

Jag hemställer, att de föreslagna ändringarna må träda i kraft, i vad de avse 49 § 2 mom. och 57 § den 1 juli 1917 och i vad de avse 19 § med ingången av år 1918, samt att beräkningen av såväl arvsskatt som skatt för gåva skall efter sistberörda tidpunkt äga rum i enlighet med de nya bestämmelserna i alla fall, där skatten *erlägges* efter samma tidpunkt, oavsett att skattskyldighet enligt den gällande förordningens bestämmelser inträtt redan tidigare. Genom sistnämnda stadgande har jag avsett att förebygga osäkerhet i fråga om de nya bestämmelsernas tillämpning i vissa fall, en osäkerhet som vid föregående ändringar av bestämmelser rörande stämpelbeskattningen i större eller mindre grad visat sig föreligga.

Departementschefen uppläste härefter ett inom finansdepartementet upprättat förslag till förordning om ändrad lydelse av 19 §, 49 § 2 mom. och 57 § i förordningen den 19 november 1914 om arvsskatt och skatt för gåva samt hemställde, att detsamma måtte i nådig proposition framläggas för riksdagen till antagande.

Statsrådets övriga ledamöter instämde i denna hemställan.

Hans Maj:t Konungen biföll vad statsrådet sålunda hemställt, och skulle nådig proposition till riksdagen avlätas av den lydelse, bilagan litt. vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Georg Sjöcrona.